

JELENKOR.

84. szám.

Pest, szerda october 19.

1836.

Foglalat: Magyar- és Erdélyország. (magy. tud. társasági jelentés; erdélyi tüzek; Árpád gőzhajó) Anglia (tized 's, egyesületek ügye; Times, Standard és Globe kölesönös szemrehányásai; 's a t.) Franciaország (selyem-tenyésztés gyarapodása; la Loi új hírlap; neuillyi pisztolylovás okozta zavar; Fesch card. ajánlata) Portugália (pénzügyi takarékoság; levelezők előadásai az 1820iki alkotmány behozataláról.) Spanyolország (telegraphi jelentések; ministerek munkálatai 's a t.) Németország (francia-német postajárás.) Németalföld. Török - Görög - Olasz 's Oroszország. Amerika. Persia. Egeyhír. Gabonaár Pénzkelet. Dunavízjárás.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

A magyar tudós társaság VII. nagy gyűléséről első közlés.

A m. academia folyó évi nagy gyűlése sept. 1-jétől, 10-dikeig, tíz ülésben végezte el alaprajza által kitűzött évenkénti foglalatosságait; t. i. szótári munkálatai iránt tett újabb intézkedéseit, a tagok értekezései vizsgálatát, saját megindított gyűjteményei 's idegen, nyomtatás végett beküldött, munkákról rendelkezéseit, nyelvbéli régiségek 's historiai segédforrások iránti gondoskodását, a jutalmak elítélését, 's újak kitételét, új tagok választásait, 's némely, részint külső tudományos testekkel való viszonyait, részint kebelbeli ügyei eligazítását. A „titoknoki előadás”ban már a község elibe terjesztettek kivül ez uttal a következők tételnek köz hírül:

I. A Tudománytár ügyében a) intézkedés történt, hogy az idej folyam, mellynek kötetei oly akadályok miatt késtének el, miknek elmellőzése a társaság tehetsége körén kívül volt, február közepéig be legyen fejezve. 1) Jövő év kezdetétől fogva a szerkesztőség törv. doctora Luczenbacher János és orvos dr. Balogh Pál rendes tagok közt osztatott fel úgy, hogy az első az „értekezések”, imez a „literatura” 's vegyesek osztályának viselje gondjait; mihez képest az e folyóiratba dolgozni kívánók oda utasítanak, hogy mostantól fogva dolgozataikat vagy a titoknokhoz, vagy az illető szerkesztetőhöz küldjék be. c) Ugyan a jövő év kezdetétől fogva a négy évnegyedi kötet okvetlenül mindenkor pesti vásárra fog megjelenni.

II. Az egyebütt már érdeklött, 's nyomtatásra elfogadott nyolcz idegen munkán kívül, következő saját gyűjteményit folytatja a társaság: a) az Évkönyveket, mellyeknek III. köteté jövő évi nagy gyűlésre készülend el. b) A Régi magyar nyelvemlékek II. és III. köteté menend sajtó alá; a másodikhoz Jankovich Miklós t. t. ajánlott költséget. c) A műszótárak közül a törvénytudományi. d) a nyelvtudományi pályamunkák II. és III. — és e) a philosophiai pályamunkák II, III, IV és V. köteté. —

III. Folyamatban maradt azon választmány is, mellynek tiszte a magyar játékszín, az 5d. rendszabáshoz kepest, jó darabokkal ellátni. Tagjai ezen évre: Fáy András t. t., Schedel Ferencz titoknok, Bajza József, g. Dessewffy Aurél, Döbrentei Gábor, Jakab István, Róthkrepf Gábor és Vörösmarty Mihály. Munkálkodásait ismét novemberben kezdi. — IV. Nyelvrégiségei gyűjteményének nevelésével a következő hazafiak bizonyítottak nemeslelkű készséget a literaturai érdekek előmozdítására, a miért ezennel az egész olvasó közönség előtt a társaság köszönete fejeztetik ki: a) Jászay Pál, m. kir. udv. cancellariai concept. practicans és Szabolcs vmegyei táblabíró a bajor kir. academia által leiratás végett átküldött, 1466évbéli négy evangelistát, vagy is az ugy nevezett müncheni codexet másolta le kedveskedésül; ékesítik számos hason, más 's a codex nevezetességeit tárgyzó becses jegyzések. b) Szalmári Király József Borsod vmegyei első alispán, azon megye levéltárából 33 darabot másoltatott le, mellyek közt öt hasonmás. c) Richter Aloiz jászói 's a t. prépost és k. tanácsos, 's a ns convent, Zsimek János levéltárnoka által 23 darabot vétetett le hasonmásban. d) Tomkaházi Tomka Miklós, Miskolcz városa főbírája, a város határozatából török basa levelét hatot, 's jegyzőkönyvéből tíz ívnyit másoltatott. e) Pozsony vmegye levéltárából Olgyai Gáspár levéltárnok a megye irnokival 28 darabnak vétette mását. f) Döme Károly pozsonyi kanonok 's az academia tisz. tagja, saját költségén hét darabot iratott le. g) G. Zay Károly es. k. kamarás, Maklary Ferencz ügyvéd 's titoknokával 82 darabot másoltatott. h) Gyöngyösi Kis Antal Fejér vmegyei szolgabíró eredetiben küldött 9 darabot; végre i) P. Gollessényi Pantaleo, nszombati ferencziek gvardianja eredetiben 10 darabbal kedveskedett.

V. Historiai kéziratgyűjteménye a társaságnak 14 rendbeli kéziratból bővült, mellyeket a társaságnak, külföldön elhunyt r. tagja Petrovics Fridrik hagyományából nyújtott be az elnök gr. úr, 's „Petrovics-gyűjtemény” cím alatt fog az academia könyvtárában őriztetni. Az irományok tárgyai többnyire a XVIII. századot illetik.

VI. A könyvtár a gyűlés lefolyta alatt Balbi Adorján es. tanácsos nevelte illy munkájával: Essai statistique sur les bibliothèques de Vienne (Bécs, 1836, 8); és Desjardins K., hat rendbeli földrajzi munkájával, mellyek közt ezen legújabb is: Physisch-statistisch und politischer Atlas von Europa; geographischer Theil (Bécs, 1836 fol.).

VII. A társaság szünapjai ez évben sept. 12d. kezdődtek, 's nov. 14-dikeig tartanak, melly nap ismét megkezdí hetenkénti kis gyűléseiben szokott munkálkodásit. D. Schedel Ferencz, titoknok.

Budapest: Tegnap azaz oct. 18kán délutáni 3¹/₂kor szép verőfényes napon, a budai kis szigetről mint gyárhelyről, álgudurogás közt töménytelen sokaság jelenlétében a Duna tükreire bocsátatott „Árpád” nevű gyönyörű alaku új gőzhajó, melly a sziklás medrű al dunai pályára levén rendelve, terhestül 3 lábál alig süllyed mélyebbre a vízbe. Tartalék-czölőppei elmozdítása után pompás sudamlattal ugyszólván egy perc alatt siklott az lejtős medekű állásárul minden legkisebb akadály nélkül a folyamba. Fens. főhg-Nádorunk 's Nádornék is egész magas családostul a szemközti partról szemlélőji voltak az itt még igen is ritka, de hibetöleg ezentul gyakrabban előfordulandó tételnek, 's az után dereglyére ülve által is eveztek a tulpartra közelebrül megtekinteni a már vizen lebegő Árpádot 's a gyári készüléket, mellyek egy idő óta, mint új szorgalmi ág, a meder-tisztító 's öblösítő Vidrával

olly vidor életet öntöttek az eddig magányos pusztá szigetbe, a nem sokára szomszéd testvéreit is megnépesítendőbe.

Szász-Czegő oct. 18-én. A gyujtogatásnak gyilkosságánál is vétkesb műve ide is elhatott már, mert octob. 1-jén este 3 órakor a ref. pap szalmás kerítése meggyujtatván, ettől minden szénája, gabonája, csüre, gazdasági épületei láng-martalékká lettek; innét a tűz a haranglábig harapozván annak deszkázatheli sebes tüze a szép régi ref. templomot is minden bel készületestül semmivé tette, a tűz által összehasogatott kőfal már mostan majd mind meg nem igazítható rom. Így a templom mellett lakó paraszt gazdának minden vagyona is áldozatja lett e szerencsétlenségnek, leginkább akkor, midőn a tűzből kimentett ládjából négy ökre árát is valami gonosztevő kilopta; sem víz, sem oltószerek nem levén, a helységi lakosok csak tulajdonjokat kívánták bátorságba tenni, a szomszéd Kerlés falu igyekezetének köszönheti egyedül az egész szalma fedelű helység megmaradását. Ki által, 's miől fog e szegény egyház valaha fölsegíteni? az igazán csak a végzés titok-könyvében lehet följegyezve. Erd. Hír?

Besztercze oct. 4. A gyilkoló kórság keserveitől alig kezdé a sors néhány naptól fogva megkímélni Besztercze sz. királyi várost, midőn oct. 4-dikén déli 11 órakor egy vigyázatlan pipásnak kenderpozdrójába vert pipa-tüze által, a kevés évvel ezelőtt leégett külvárosi házak újra lángba borulának; — száraz idő, még is szeles, egy óra alatt 45 házat tön hamuvá, egy beteges öreg, egy gyermek 's néhány marha is áldozatja lön e vigyázatlanságnak; nem kondult meg egy harang is a híradásra, 's így ideje volt a tűznek harapozni; — csupa katonai dobszóra, a békeszerető városi lakos, nem tudván kőfalai közt hol a vesztely, a tűz-oltásban példás igyekezetét most igen későn nyilvánosíthatta; az őrkatonaság igen szép renddel ben a városban várta a segítségre való parancsot a veszély végeig, 's így 45 elpusztult gazdával szaporodék száma azon több ezer szerencsétlennek, kik ez évben a két magyar hazában csak pernyés 's hamvas szűhalmokat látnak vagyonaik helyett birtokjokban. Erd. Hír.

A N G L I A.

Minden figyelmes ügyelő észreveszi azt, hogy Irland mostani állapotja nyugottabb az előbbinél, sőt némi tekintetben javultabb, 's ki az ország belső viszonyait ismeri, nem tagadhatja, hogy O'Connell volt az, ki ezt okozta. Azonban csalódnék, ha ki azt hinné, hogy ezen állapot az irlandiak szunyadalmára vagy lankadására mutat, mert mind e mellett fontos lépések történek mind a hatóságjavítás, mind a tizedek kérdésiben. Mi a hatóság kérdését illeti, erre szintűgy mint a tizedre nézve a nemzeti egyesület majd határtalan befolyással bír. 'S e nemzeti egyesület óriás lépésekkel terjed az egész országban. A tizedekre nézve pedig olly nyakasok lettek itt az emberek, hogy azt alig képzelhetni. Olly emberek, kik ezer font sterling kész pénzzel bírnak, minden bútoraikat 's marháikat bátorságba helyezik, 's ha őket magokat személyesen elfogják, inkább a börtönbe vettetik magokat, hogy sem egy két font sterlinget fizessenek tized fejében. Ha marhát, vagy más egyéb tulajdont foglalnak el 's a törvény szabálya szerint árverésre bocsátanak, ezrenként gyűlnek ugyan össze az árverésre, de senki sem vesz semmit, 's ha végre a pörlő angol egyházi személy valamellyik küldöttje megvásárol valamely darab marhát, az öt kíséző csoportátközdésai és szidalom-ökrendései közt magának kell azt elhajtania. Utközben senki sem ad neki egy marok szénát illyes marha számára; nem senki ólat; egy húsáros v. marha-kereskedő sem veszi meg tőle az illy barmot, mert mindenütt kísérik őt a tulajdonosok, vagy emberek, hogy erre mindenkit figyelmeztessenek. 's t. De Irlandban most még egy más fontos körülmény is figyelmet von magára. Sept. 16án t. i. a nemzeti egyesület gyűlésében Haig ur indítványkép nyilatkozatát, milly ohajtható lenne megtudni ezen kérdés megoldását: valljon Anglia népe Irland iránt magáéihoz hasonló jogok megadására nézve, barátságos, ellenséges vagy hanyag-érzelmű? 'S hogy ez minélelőbb megtudathassék, külön biztosságot nevezeteni javasol, melly az angol megyék 's városok viseletére ügyeljen, 's tudomást szerezzen minden azokban tartott nyilvános gyűlésekről, 's adjon azokról külön tudósítást; valamint arról is: melly helyek 's vidékek küldenek kérelmet a parlamenthez, igazságot sürgetni Irland részire? 'S mennyi mindenik illyes kérelem aláíróinak száma? A parlament összeállása előtt egy héttel aztán e biztosság bő tudósítást nyujtand be a nagy nemzeti gyűlésnek, 's valamennyi megyét, 's helységet a testvér szigeten érdem szerint osztályoz. E javaslat eléggé mutatja, hogy a Repeal-kérdés (az unio-felbontás) épen nincs elvetve, hanem csak elhalasztva, 's hogy az egyesület azt legelső alkalommal még nagyobb hatással fel fogja izgatni, mint előbb. Londoni hír szerint O'Connell hitvese Derrynane apátságban meghaláozott. E hír azonban még hitelesítést vár. —

A többi tory lap közt legbövebben elmélkedik a Times a spanyol és portugáli dolgokról. Folyton szemrehányásokkal halmozza a ministeriumot, hogy katona-zendülést pártol, 's ismér-

els a t. A Standard e' szemrehányásoknak hű szolgálai viszhangja, mert mindnyáját ismétli a' Times után. Azonban megfelel nekik a' Globe: „Bizonyíthatjuk barátunknak, hogy katonazendülések épen nincsenek ízlésünk szerint; mi igen is buzgón ragaszkodunk a' szabadság elveihez, hogy ne vetnők félre a' szüronyi (bajonetti) törvényhozás avatkozását valamely ország alkotmányos intézvényeibe? Francia közmondás szerint, mi dobszóval jó, sipszóval megen el; de ha barátunk azt akarja tudni: valljon szabályszerű kormány illy zendülések következményit elismérheti e, akkor kérdezze meg csak az 1820iki tory-kabinet tagjait, hány hetet hagytak elfolyni, míg azon katonazendülés következményit elismerték, mellyek által az 1812ben Cadixban elfogadott alkotmány Madridba 's Lissabonba is bevitették, 's ha ezzel még meg nem elégszik, kérdezze meg az 1830iki tory ministeriumot: hány napig tartott, míg az ugyanazon évi francia juliusi zendülés következményit elismerte, 's azután mondassa meg magának: valljon nem dicsekedtek é azzal, hogy ők voltak az első európai kabinét, melly a' juliusi dynastia elismerésével előre járt?”

A' joniai szigetek lord főbiztosa, Nugent, bevádoltatá a' Couriert bizonyos cikkely miatt hivatala viseléséről; mivel azonban egyszersmind peeri becsületére nyilvánította Nugent, hogy az abban foglalt adatok teljesen alaptalanok, a' Courier szerkesztése illőnek vélte azokat egyenesen visszahuzni, mire Nugent lord is elállott vádjától.

FRANCZIAORSZÁG.

Az Allg. Ztg. egyik párisi levelezője megjegyzi a' spanyol ügyekre nézve, hogy Spanyolország csak önmaga által szabadulhat meg, és pedig belső fordulás által 's e' fordulás csak lassu lehet, de lényegesen különbözni fog a' francia zendülés fordulatától. Nem alakíthat terrorismusi törvényszékeket, sem conventet, mert rettegető egységi rendszer teljesen gyakorolhatlan a' pyrenéeken túl, 's Madrid szintolly kevéssé hangadó, vagy ország-sorsintéző főváros, mint Lissabon. Nem fog propagandát szerkeszteni, 's zendítő külföldiek, különösen francziák beavatkozását saját keblében nem fogja megszenvedni.

Parisból sept. 25-éről írják, hogy a' kormány minden kigondolható elkövet a' selyemtenyésztés előmozdítására. A' selyem magas 's a' gabona csekély ára könnyítik az eperfák ültetését elannyira, hogy Franciaország kevés év mulva teljesen független leend selyemgyárai anyagára nézve, 's annyival inkább, mivel újabb mód által ugyanazon mennyiségű levelekből már most hasonlíthatlanul több mennyiségű selymet tudnak természetni. Úgy látszik, az újabb mód első gondolatját a' bogarakkal chinai bánás (habár tökéletlen) ismételének talajdoníthatni. E' nyomot tovább is követték, 's úgy tapasztalták, hogy a' chinaiak egy év lefolyta alatt nyolcz nemzedékre (generatióra) viszik a' bogarakat, holott Franciaországban a' legtokéletesb készülétek segítségével sem vitték még négyenél többre, noha reménylették, hogy ötig vihetik. Úgy látszik, a' chinaiak módot leltek a' bogarakat olly évszakban is eltartani, 's táplálni, midőn az eperfa levelet nem szolgáltat. Ők t. i. az eperfa leveleket összegyűjtik őszön, megszáritják padlásokon, és vékony porrá zuzzák vagy őrlik 's ezt adják a' fiatal hernyóknak, miután előbb czukorborsó liszttel behintették őket. A' kormány az egész chinai bánásmód bő leírását fordíttatja most 's azt számos példányban szándéka közre tenni. Nyomos előlépéseket várhatni attól a' selyemtenyésztésben, mert tudományos férfiak 's gazdag tőkepénzesek fordítják az ipar ezen ágára figyelmüket, kikről föltehetni, hogy mindent szorosan meg fognak próbálni, mi Franciaország éghajlatához alkalmazható, 's kiket semmi költség nem ijesztend el attól. A' kormány bizonyos Bourdon Henrit délszakra küldött, ott az újabb fűtő 's légtisztázó módokat közönségesse tenni. Majd valamennyi megye jutalmakat tett eperfa-ültetésre; minélfogva reménylik, hogy azok száma négy év alatt kétszeresre fog szaporodni. Szintolly gyorsan javul a' selyem minősége is, 's azon fehér selyem-hernyó, mellyet eddig csak Cevenne egyik résziben tenyésztének, most nagy gyorsasággal terjed valamennyi selyem-termesztő megyében.

Parisban ismét új lapot hirdetnek 40 frankért, melly nov. 1-től fogva jelenik meg. Czime: „la Loi“ leszen, 's úgy látszik, hogy a' Droit és Gazette des Tribunauxval szándékozik versenypályára lépni. Jelentésökben a' vállalkozók az illy lapok buzdító előzményire hivatkoznak, minthogy a' Droit részvényei 250 frkon adatván ki, most 2500 frankon kelnek, a' Gazette des Tribunaux részvényei pedig 500 frankon alapítva, most 24,000 frankon állanak 's évenként 3000 frank jövedelmet hoznak.

A' „la Charte de 1830“, új ministeri lap erősen tagadja mind azt, mit a' Neufchatelois után a' francia 's külföldi lapok Conseil ügyében hirdettek; név szerint, hogy Montebello hg legkisebbet tudott volna Conseil említett tulajdonságáról, de tagadását semmivel sem támogatja.

Úgy látszik, Bonaparte Józsefnek (Survilliers gr.) meg van engedve néhány hónapig a' Franciaországban mulathatás, de sem neki sem Muratnak nem szabad még most Franciaországban lakni vagy megtelepedni. Más bármi nemű kérelmét a' Bonaparte háznak nem fogadta el a' kormány. Fesch cardinal, ki Rómában lakik 's igen drága képgyűjteménnyel bír, azon ajánlást tevő a' francia kormánynak, hogy e' gyűjteményt Franciaországnak hagyja, ha a' Bonaparte nemzetség számkivetésének a' francia föld-

rül véget vet, 's azt nyere a' bibornok egyházi atya válaszul, hogy neki saját személyére nézve ugyan megengedtetik a' Franciaországban lakhatás, hanem e' kedvezést nem terjeszthetni ki még a' Bonaparte ház többi tagjaira is. Mire Fesch azt nyilatkoztatá, hogy ő igazságot kíván nemzetsége minden tagjaira 's nem csupán magára nézve, 's erre az alkudozások félben szakadtak.

Az Allg. Ztg. párisi levelezője oct. 2-ről így ír: „A' király elutazta előtt Compiègnebe, a' neuillyi kastély egy éjjeli történet által nagy zavarba jött. Perthuis ezredes, a' király segédei- nek egyike, ki épen szolgálaton volt, kihuzta pisztolyit egy tokbul, 's azok egyike véletlenül elsült. Egy toppra az egész kastély fölzendült, az örök fegyvert ragadtak, a' király 's királyné fölriadtak álmukból, 's mindenféle hir bongott mind belül, mind kívül a' kastélyon, miglen az egész dolog felvilágult 's a' király megvigasztalta örüllő segédét. Sok katonai 's más magas polczu személy gáncsolják azon lebecsátkozó viseletet, mellyet a' király a' compiegnei táborban a' katonaságíránt mutatott, 's félnek hogy e' nagy barátságának egészen más következése lesz mint hála, 's engedelmesség. — A' ministeriumnak terve, az utczák tisztogatására Párisban 500 — 600 munkást állítani nyáron, télen pedig 1200 — 1500, kik dolgukat éjjel végeznék, e' fölött örökök is szolgálnának. Így egyszerre gondoskodhatnának mind a' tisztaságról, mind bátorságról. — Mondják, Guizot Parisban új spanyol hírlapot ohajt m gindíttatni, 's azt szeretné, ha az Estatuto reali elveket védnék benne a' több lap ostromi ellen.

PORTUGÁLIA.

Az új ministerium első tetteit nevezetesíti azon gazdálkodás és szoros takarékoság, mellyel a' status pénzügyi fogyatkozásin segíteni törekszik. A' hírlapok tömveik tisztviselők letételeivel, tisztdíjak leszállításával, 's főlöleg vagy legalább mellőzhető hivatalok 's méltóságok megszüntetésével. Sok a' főbb tisztviselők közül látván a' kinézéseket, inkább magától előre lemondott; így léptenek ki Silva Carvalho a' kereskedési főtörvényszék elnöke, Vasconcellos a' lissaboni polg. főtörvényszéké 's mások. A' statustanácsot egészen megszüntették, mert főnlálása az 1820iki chartával megférhetlen; a' vámi főtisztviségeket pedig már az előtt. Sept. 19-ikén decretum jelent meg a' plebanusok fizetéseit rendező. Panaszkodik e' decretum, hogy a' törvényhozás minden gondoskodása mellett sem lehetett eddig valamely biztos módot megállapítani, melly szerint a' lelkészek illő tartásáról ellátás tételnek, sőt hogy e' hiány mellett némely lelkészek már valódi inségre is jutottak. E' bajon segítségül, parancsolja, hogy minden egyház-körben junta (választottság, biztosság) alakuljon, melly a' plebanus-tartásra szükséges jövedelmet határozván, azt a' lakosokra vesse ki akár pénzben akár természetben, és pedig törvényes kényszeríthetés alatt úgy, mint más koronai adót. Ezen rendszabály a' statusi kincstárnak évenként legalább is száz ezer font sterlinget fog megtakarítani. A' levelező gondolatja szerint e' pap-tartási mód az egyházköri lakosok által, nem egyéb a' tized-rendszerénél, mellyet d. Pedro még Teceira szigetén létekor eltörölt vala, elég oktanul ugyan, de talán más részről azon gondolatban, hogy illy tette által a' földművelő népet egészen magához édesgeti. — Altalában az összes lerovások által mintegy 350.000 font sterling fog évenként megkiméltetni. — Egy másik kir. rendelet keményen megtiltja az eddig olly fölkapott bika-viadalokat, mint embertelen, durva 's egy szabad, polgárisult nép karakterével meg nem férhető szokást. E' tilalmat az alsó nép igen kedvellenül értette.

A' portugáli újabb történeteket az angol hírlapok tudósítói általában igen nehezen látszanak megemészteni, 's tarkábbnál tarkább fejtegetésekkel 's árnyéklatokkal festik olvasóik elibe az esemény körülményeit. Többek között a' Morn. Chronicle levelezője így ír: „Igen komor és ingatag világban állnak itt a' dolgok, és senki sem látszik hinni, hogy a' jelen állapot tartós maradhasson. Különféle körülmények jutnak napfényre, mellyek világosan mutatják hogy a' leggyalázatosb árulás ben és kívül a' palotán, volt egyik fő ok a' kifejlett zendülésre. Ellenkező elvek 's elemek, migueliek, az oppositio tulzói, és elégületlen udvariak nyujtának egymásnak kezét, hogy régi gyűlöletjüket a' ministerium ellen kiöntsék 's e' zendülési léptüket, mint további komolyabb változások előjátékát, szentesítsék. Azon párt, melly a' revolutio rugóit vezérlé, úgy látszik nem csupán nemzeti alkotmányt akart kivíni, de azt is, hogy királynéja is nemzeti legyen. D. Pedro chartája külföldinek tekintetik 's megvetetik mint elégtelen; épen így nézik az ifju királynét is idegennek. Ugyan is, ezen párt, mint látszik, Izabella Maria hgasszonyt akarná trónra emelni kormányzó czim alatt. A' czimboraságban volt migueliek, kik az egész összeesküvésben legügyesben viselék magokat, igen jól tudják, hogy illy kormányzás csupán d. Miguel visszatérésére nyitna utat. Mint közösen tudva van, a' hgasszony különben is igen hajlik Miguelhöz. A' történeteknél jóval előbb, úgy beszélnek, egy küldöttség járult volna ezen hgasszonyhoz az Ayuda-palotába megkínálni őt a' kormányzással azon esetre, ha a' királyné az elibe terjesztendő követeléseket meg nem adná. Beszélnek továbbá, mikép a' hgné kész is volt az ajánlat elfogadására. Mivel azonban a' királyné végre aláírta magát, nem lett volna okos tett illy gyökeres változtatást megkísérteni, főképp mivel a' nép az „1820iki alkotmány“ mellett mindenkor a' királynét is élteté. Nem is kevéssé voltak elrémülve ezen lelkeken magok azok,

kik őket előidézik, a' revolutio első kolomposi. Most már újra elég alap van hinni, hogy egy illy forma eselszövény megint munkában van. Azon mód, mellyel a' királnét az új alkotmányhoz állásra bírák, nem volt egyéb csalásnál 's erőszaknál. Hírét terjeszték t. i. 's a' katonasággal 's nemzetörsséggel el is hitették, hogy ő fölsége a' fölkelés éjén mindenben, a' mit kívántak, meg-egyezett. Való azonban csak annyi volt, hogy 9ike éjjelén, midőn a' nemzetörsség küldöttsége ő fölségénél megjelent, az akkori ministerek (a' voltak) ő fölségét történhető nagyobb veszélytől kímélve, azonnal lemondottak. A' fölség úgy gondolkodott: ezen áldozat elég lesz, 's majd nevez egy új ministeriumot, melly a' népnek inkább tessék; így adá a' feleletet is; de új constitutiórul sem ő sem az udvariak ekkor még nem is álmodának. A' cortesnek 36 óra mulva különben össze kell vala gyűlnie, nem tanácslának tehát egyebet a' királnénak, mint, hogy a' dolgot ezen gyűlés elibe hozza. De 3 óraker hajnalban a' királné tulajdon kamarása jelent meg a' palotából a' Rocío-piaczou összegyűlt katonaság előtt 's ujra jelenté, hogy ő fölsége mindenben megegyezett. Így történt, hogy 7óraker reggel már az egész katonaság és nemzetörsség a' királyi lak felé tolonga megköszönni valamit a' fölségnek, a' mi, mint nekik mondák, már tökéletesen tisztában volna. Ugyanekkor léptek be a' fölséghez gr. Lumiares és Sa Bandeira egy decretummal, mellynek szavai, mint azt később a' Diario egyik rendkívüli lapja közlé, így hangzának: „Ő fölsége megegyezvén az elibe terjesztett javaslatokban, parancsolja az 1820iki alkotmány visszaállítását oly módosításokkal, minőket a' körülmények kívánni fognak; parancsolja továbbá a' cortesnek haladéktalan összehívását azon forma szerint mellyet a' mondott alkotmány kitűz. „A' fölség nem kevésbé hűlt el e' nem is reményelt fejleményen; hasonlag igen megütköztek a' jelen volt udvariak és külföldi követségek, mellyek közül az angol protestált is. A' későbbi történetek, t. i. hogy ő fölsége az aláírástól sokáig vonakodott, a' ministerek merészkedése, a' kikiáltás 's a' t. ismértekek. Csak azt kell még érinteni, mikép azóta tisztára fejlett, hogy a' francia követ Priest ur, igen tetemes részt vón a' eselszövényben 's benne az óta is folyvást nagy szerepet játszik. Mikép fogja Lajos Filep, ki ezen új constitutiótul annyira idegen, követének ezen viseletét fogadni, nem híja é vissza Lissabonbul 's a' t? a' közönség erre igen kíváncsi.

SPANYOLORSZÁG.

Telegraphi hírek: Bayonne oct. 5. A' spanyol udvarhoz kinevezett új francia követ ma reggel érkezett meg városunkba 's este már tovább utazik Madrid felé. — A' nápolyi, ausztriai és szardíniai ügyviselők már elhagyták Madridot és sept. 29ikén Saragossán utaztak keresztül; a' porosz és orosz ügyviselők nyomban követendik. — Bayonne oct. 4. Sanz (carlista vezér), ki egy külön haddal Asturiába ügyekszik, sept. 27ikén Cabueringán ment keresztül. Gijonba a' christinók egy újabb zászlóaljt szállítottak át St. Sebastianból. A' carlosiak e' körülményt használni akarván, sept. 1sójén megtámadák a' st. sebastiani külső vonalt; keményen tüzeltek, de siker nélkül, mert visszaverették. Mondják, 5—600 ember esett el egyik egyik részről. Villareal erre, visszatért Salinasba. — Rodil 25ikén jött meg Buendiába. Alaix 24ikén még Villalobredónál volt, 's foglyainak Chartagenába szállításával bajoskodott. — Ezen jelentéseit a' telegraphnak, következőleg világosítja föl a' jour. du Commerce: „Sanz carlosi osztálynok, ki Asturiának tart 's az Ebron már keresztül is kelt, 8 zászlóalj gyalogságot és két század lovasságot viszen magával. Indult sept. 25ikén los Arcosbul 's az nap Pennacerrada mellett ment el, hol Alavának 2 zászlóalja 's néhány álgyuja állott. 27ikén reggel mintegy 4 óra járásnyi távolságban ment el seregestül Santander mellett 's Oviedonak ügyekszett. Ő Asturiában hadi segedelmet fog gyűjteni. Vonulásának híre St. Sebastianba sept. 28ikán jutott el. Gen. Evans azonnal hadi tanácsot tartott a' teendők iránt, mellynek végső állapotása az lön: hogy a' saragossai ezredből 2 zászlóaljat 's az egész Jaen ezredet, összesen 2300 legényt, hajóra ültessenek 's Gijonba szállítsanak. Lord Hay e' célra 3 angol gőzhajót ajánlott; a' szállításhoz még az nap hozzá fogtak 's 29ikén már az egész sereg rendeltetési helyén volt. Gijon néhány órányira fekszik éjszaknak Oviedotul. A' carlosiak még ott sem lesznek, midőn a' christinók már készen várják őket.

All. Zeit. levelezője Madridból sept. 27kéröl; Rodil elutazta óta a' ministerség igen sokat tart a' maga ereje felől, főkép mi-óta a' „hazafi egyesület“ fölött 's gen. Vigo ügyében némi diadalt látszott nyerni. Ez utóbbinak névszerint csakugyan el kell utazni Badajozba, mivel a' 19iki decretumban már engedetlenségről vádoltatik 's pör nélkül ki nem kerülheti a' küldetést; hogy pedig erőt érőnek szegessen, arra eszközei hiányzanak. Épen így áll a' dolog a' hazafi egyesülettel is; mihelyt a' madridi hatóság ünnepies ellenmondást nyilvánított az egyesület lépései ellen, a' ministerek többé nem is kételkedtek a' sürgetett jóváhagyást egyenesen megtagadni. Az egyesület azóta szinte ellenmondást nyomtatott 's várja a' cortest, melly a' dologban ítéletet hozzon. A' ministerek ez alatt a' választásoknak magok részire hódításán dolgoznak 's némileg boldogulnak is benne; azonban néhol, mint Malagában és Algesirasban a' dolog már verekedésekre sőt véres jelenetekre is adott okot. Itt Madridban a' kerületi választások vegyest ütöttek ki 's 8 választott között csak kettő van fellengző. Általában nem titok, mi szerint a' kormány terve egyenesen az, hogy

az új alkotmányt egészen monarchiai-aristokrativá módosítsa 's a' két kamrát megtartsa. A' cortes első szavazása e' tekintetben jelszó lesz egy új lépésre a' spanyol revolutióban, mert tegyük hogy a' kormányt fogja pártolni a' többség, ez esetben a' tartományok kelnek föl; — tegyük hogy szabadabb rendszerre üt ki a' szavazás, ekkor az udvar fog ellenszegülni.

Gomez, mint a' jour. des Débats levelezője állítja, Sierra-Morena hegységbe vonult és sept. 24ikén Montizonban szállásozott. Úgy látszik, ezen hegységből Linares, Baylen és Andujarnak fog fordulni. Mivel nincs rá semmi kilátás, hogy Andalusiában zendülést támaszthasson, nem alap nélkül hiszik, hogy a' hegláncz déli ágain Mancha és Estremadura határán fog visszatérni 's végre Toledóban megfészkelni magát, hol a' vidék igen kedvez a' hadakozásnak 's benne csekélyebb erővel is sokáig tartózkodhatni.

Legújabb lapok szerint mind maga Madrid, mind a' tartományok igen nyugalmasan viselik magokat. Madridban névszerint annyira megszünt már a' pártok buzgalma, hogy Martínez de la Rosa sept. 27kén nyilvánosan megjelent a' nép között 's a' Pradoban hosszabb ideig sétált. — A' nemzetörsség hadi lábra állítása mindenütt szerencsésen foly. — Barcelonában a' Vapor hírlap az új alkotmány vizsgálatával foglalja el olvasóit. Egy kamara, ugyan a' jelen körülményekben, midőn minden figyelmet, 's a' határozások legnagyobb gyorsaságát kívánja meg a' hadviselés, jóval czélszerűbb lenne a' kettőnél; azonban ha a' többség erre hajlanék, akkor legalább a' nép több követet választhasson, 's a' fölség ezen szaporított szám ötöd részét fordítsa első kamrává. Egy másik cikkében így beszél ugyan csak a' Vapor: „Legyünk támadók, de ne demagogok; függetlenek de ne lázadók; engedelmesekek de ne rabszolgák. Roland, Vergnaud és Arguelles követésre méltó példányok. Marat, Herbert, St. Just undor kegyetlenségit kerüljük; épen így vessük meg a' francia juste-milieu ingatag lépéseit 's izetlen rendszerét; ovakodjunk szóval minden tulságtól, mert kétségtelen, hogy azokban erény nincs.“ — A' M. Herald spanyol levelezője szerint, a' portugáli segéd csapatok, valamint azok parancsnoka las Antas, vonakodtak megeskünni a' Lissabonban kikiáltott új alkotmányra. — Don Carlos fő szállásán nagy munkásság uralkodik. Most egyszerre 12 új mozsarat öntenek. A' katonák állásait Carlos maga járja rendre; így sept. 30ikán d. Sebastian infanssal meglátogatta St. Gregorio erőseget, 's délben Sorladában ebédelt, este Zumigában volt; más nap megszemlélte Cirauquit és Manrenut, San-Barbara várat Puente la Reyna mellett 's az egész hadi vonalt az Arganál. Mondragont és Durangot sietve erősítik. Mondják, egy új ostrom volna szándékban Bilbao ellen, vagy egyenes előnyomulás Madrid ellen. A' Quotidienne ugy hiszi, hogy Sanz hadküldetése Burgos ellen van irányozva.

NÉMETORSZÁG.

A' boroszlai-gyapju-vásárról octob. 7kéröl ezt írja az ottani lap: „Mint történni szokott, e' vásáron a' tavaszhoz képest, nem sok gyapju volt. A' vásárlást korán kezdék 's ha mingyárt nem volt is nevezetes, mindazáltal minden félnek elégtelensége ütött ki. Kezdet után harmadnapra némileg megcsökkent ugyan a' vevés, mit méltán a' zsidók ünnepeinek tulajdoníthatni, mert mint tudva van, a' boroszlai gyapjuk kivált őszi vásárkor, nagyrészt zsidók kezein mennek keresztül. Mi a' hozott gyapjak fáját 's minőségét illeti, a' nagyobb rész belföldi igen jó kétnyiretűből állott, mellynek mosása igen tiszta vala, mivel erre az idő is különösen kedvezett. — (Csekélyebb minőségűek voltak a' Posen herczegségéből hozottak, ámbár a' mosás ezeknél is tiszta volt. — E' tartománybul nem kevés mennyiségű téli nyiretű gyapjut is szállítottak. Kétnyiretűeken kívül volt néhány rakás egy nyiretű is, és pedig némelyik meglehetősen finomságú. Legjobb keresték a' belföldi nyári nyiretűt, melly 90 talléron 's följebb is kelt; a' birodalmi gyártók jobbra csak ezt tudakozták 's ötöd napra már nem is volt a' vásáron kapható. Aránylag kevesbé kérdezősködtek az egynyiretű után; e' fajtát az angolok szokták vásárolni, ők pedig sziléziait ohajtottak, de most ilyen épen nem volt a' vásáron. A' finomabbakat tehát e' fajtából is a' belföldi gyártók vették össze. Az ár, általános egyenlő maradt a' tavaszkorival, legalább semmit nem csökkent; ezen mérték azonban mindig viszonyos, mert tavaszkor sokkal finomabb gyapjat szoktak vásárra hozni. Annyi való, hogy a' mit jót hoztak e' vásárra, mind elkelt; 's csak igen csekély aprólék maradt eladatlan.

A' müncheni politikai lap a' belministeriumnak egy rendelését közli, melly valamennyi kerületi kormánynak meghagyja: milly szabályokhoz tartassák magukat a' cholera megjelenésekor melly Bajorországot is meglepte. Az 1831ki rendelés szerint parancsolt minden zárvonalt 's vesztégtintézet szorosan tilos, mivel nem tekintve a' dologhozértők majd egyhangú ítéletét e' jarvány természetéről, tökéletes elzárást a' tapasztalás valószínűtlannak, részletes illyenmű készületet pedig haszatlannak 's terhesnek bizonyított. —

Berlinből sept. 15röl írják, hogy az ország több részeiből jött tudósítások szerint a' porosz főiskolákban a' mult iskolai félv lefolyta alatt a' tanulók száma tetemesen csökkent. A' porosz hét főiskolában mostkövetkező a' tanulószám: Berlinben 1900; Bonnban 850, Boroszlóban 800; Halleban 750; Königsbergben 400; Münsterben, melly csak két karral bír, 300; Graefswaldban 200. — A' francia posta, mint már tudjuk, július 1től fogvást a' levélcsomókat 24 órával előbb hozza a' határszélekre, mint az előt.

A badeni posta szintezen gyorsaságba vágott, s a levélesomókat Strassburgból Karlsruheig hasonló sebességgel mozdítja elő. Sőt a stuttgardi posta-hatóság is sietett átvenni azon csomókat, melyek számára Karlsruheban fekvének. Azonban Stuttgartban e gyorsaság egyszerre megakad s Ulm, Augsburg, München s a t. jól tudják, hogy számukra csomók fekszenek a stuttgardi postán készen, de kénytelenek azon gondolatban megállapodni, hogy csomójaik húsz óráig várakoznak a tovább mozdításra. Az Allg. Ztg. leveleit külön ember által hozatja meg Stuttgartból, s folyvást panaszkodik e késedelem s önszolgálat miatt, melyet a württembergi postahivatal okoz neki. E tekintetben az Allg. Ztgban oct. 7én hosszabb cikkely jelent meg a frankfurti csarnoki lapból kivéve, mely azon fontos kérdést teszi: vajjon az országokon végig menő postavonalok azok kormányra nézve csupán olly pusztá véletlenségek é, melyekre nézve azoknak semmi kötelességök nincsen? S vajjon a külföldi posta, midőn valamely ország határszélehez jut, azért megszűnik e külföldi posta lenni? mind e kérdéssel népjogi határozás lenne szükséges. Külföldi postát úgy mond a cikkely, a határszéleken feltartani, annyi, mint éjjel valaki utjába czölönköket hányni, hogy a lovak botladozzanak s a tengely eltörjék, hogy a kovács és kocsigártó az országban munkát kapjon. s a t. —

Berlinből írják, hogy ottan több lapban jelentve volt, mikép egy ottani törvénytudós hírlapot szándékozott kiadni e czim alatt: „Deutsche Fama“ pedig magas tisztviselők intézése alatt. A dolog igaz, s volt is szándék hasonló czimű lap-kiadásra, de mi a magos tisztviselők intézését illeti, az költemény. De a terv elenyészett, s így a lap nem fog megjelenni; mert ugymond a mostani időben nincsen szükség új hírlapra. —

N E M E T A L F Ö L D.

Haagából sept. 29ről írják, hogy Mihály orosz nhg onnan Londonba szándékozik. Biztos kufföbül bizonyítják, hogy az orosz czár az orosz birodalom valamennyi katona-intézeteiben például fölfüggesztetni parancsolá Chassé tábornok (az antwerpi hős) képét.

T Ö R Ö K Ö R S Z Á G.

Törökországra új nap látszik viradni. Sept. 4ke a Serail évkönyveibe arany betűkkel leszen iktatva. E nap reggelén t. i. a szultán maga elibe hívatá legjelesheit s kedvesbeit kéjhölgyeinek (odalik) fontos közlemény végett. Miután kedvencei előtt az udvarában s birodalmában tett javításokat futólag megemlíté, azt nyilatkozatá szépeinek: mikép érzi szükségét, hogy a nőnemet fölszabadítsa azon bilincsek alul, melyekben azt vad szokás, s nevelésfogalmakon épült elavult előítélet eddig foglyul tartotta. Különbféle akadályok gátálák őt azonban ezen ohajtása teljesítésében. S ámbár a herétek vezérének zsarnoki erőszaka alul fölmenté már őket, megengedvén hogy asszony társaságot s látogatásokat fogadhassanak el, sőt annyira daczolt a nyilvános véleménnyel, hogy nappal nyílt eszadakokban könnyed fátyolozattal téli lakjokból a nyárba költözést is megengedte, mely újításon nem egy, különben szabadelmű igazhívó megütközött. Most azonban elhatározá a palota falai közli folyton bezárattástól is felszabadítani őket, mire egész halálokig kárthatva voltak, sőt néha néha mulatozásra még a házon kívül is. Ezentul valahányszor kedvök tartja, szabadon meglátogathatják a Bosporuson akármelyik nyilvános mulató-helyet, s csak tartózkodás nélkül értesítsék ebéli ohajtásukról, mindenkor örömeire szolgálnd teljesíteni azt. Az örömezés, melyet a szultán szavai szép hallgatónéiban gerjeszte, leírhatlan volt, a hölgyek lábaihoz borultak, s könnyeikkel áztaták azokat hálából. E híradás után kevés percz mulva már hajóra szállottak, s 14izmos evezővel ellátott eszadakjokon nyilsebességgel sikamodtak le Hunkiar Iskelessi felé. A Tokati kioskban hangos vigalommal mulattak, míg a lombok messze nyuló árnyékai arra emlékezteték őket, hogy ideje már a visszatérésnek. E nap öröme annyira elbájolta őket, hogy visszatérvén azonnal a szultán palotájába mentek, s mindaddig ostromlották őt kérelmekkel, míg megígérte nekik: — hogy sept. 6án ismét Tokatba viteti őket. Ez újítás a harembe, valamint a nők társas állapotjában keleten 12 év óta tapasztalt változtatások, fontos körülménynek tekinthetők, minthogy végső elhárítása a legnagyobb akadályok egyikének, mely keleten a polgáritás haladásának gátot vete, ugymint az asszonyok kizárásának a társas életből. Annyi igaz, hogy a valódi társas élet javításán épült polgáritásra első lépés a nőnemnek teljes emberi s nőnem jogát s állását visszaadni, melytől a durva férfi erő megfosztá.

G Ö R Ö G Ö R S Z Á G.

Athenéből aug. 27éről (angol lapokban) Stufos a Sotir szerkesztője némi sajtóvétség miatt egy eszt. fogságra s 2000 drachma bírságra ítéltetett. — Nevezetes azon körülmény s fontos következtetés, hogy számos gazdag görög család költözik részint Triestből, részint Odessából részint Europa egyéb vidékeiről is Athenbe, — mi természetesen nem kevéssé fogja nevelni az új főváros díszét s élénkségét. —

O L A S Z Ö R S Z Á G.

Sept. 18kán délelőtti 10 órakor egy tűz-golyó esett florencei tudósítások szerint a Monte-Olivetoi toronyra, áttöré a felelet, lesodrotta onnan a 3 mázsányinál nehezebb vaskeresztet a szomszéd mezőre s több kis golyóvá pattant széllyel, melyek a

templom és klastrom beljébe szökkentek s több szerzetest igen érzékenyül megzuztak.

Romából érkezett tudósítások szerint Thiers megjelent ott nagy zajt okozott, mert majd egyszerre történt az az új ministerium hire megérkezével. Thiers itt a műgyűjteményeket szorgalmasan látogatja. Sept. 21én mindenütt azt beszélték, hogy don Carlos Romába érkezett; azonban e hir bitang volt, mert d. Sebastian jött ide s csak fél napig mulatott. — Anconából azt írják, hogy a cholera ott már alább hagyott. Az első rendszabályok, melyek szerint zárvonalak húzattak, nagy rémülést okoztak a népben, mint mondják számos szegényebb családra éhen halást is hoztak. —

A pápai kormány azon tekintetben követi a francziát, hogy takarékpénztárakat parancsol mindenütt állíttatni, de hogy ezen intézetet sikeressé tegye, egyszersmind a lotteriákat szükség eltörölnie; mert a takarékpénztáraktól nem várhatni addig kívánt foganatot míg csoportosan látni minden rendű s rangu embert ácsorgani a lotto-tisztségek előtt. —

A Vezuv sept. 23kán este ismét tüzet kezdett hányni, a lángok néha igen magasra emelkedének, de a fényes holdvilág miatt nem igen tisztán lehetett látni. Várják nem sokára nagy kitörését. — A nápolyi király Bécsben tartózkodta közben tíz magyar véru lovat vásárolt, melyek rövid idő mulva Nápolyba érkeznek. A király, mióta utjából visszatért, számos hibát talált a nápolyi lovasságnál, s mivel Nápolynek eddig úgy sem volt lovag-iskolája, szándéka most egyet építtetni. —

O R O S Z Ö R S Z Á G.

Sz. Pétervárott a czárné ismét három rendű orvosi hírdetést tétetett közre. Az elsőt sept. 17ről, 2dikát 18ról, 3kat 19ről; s mind a három a czár egészsége olly annyira javultát jelenti hogy már gyalog is kísérelhet. —

A M E R I K A.

Sept. 9kig éró újyorki levelek Mexico állapotját zendüléshez közlegőnek állítják; azonban e tudósításoknak nem adhatni mindenkor teljes hitelt, mert igen részehajlok. — Az angol Courier következő történetet beszél az éjszakamerikai statusok déli tartományiban törvényesen fenálló rabszolgaság állapotjáról: Bizonyos Wallis nevű fiatal orvos letelepült egy városban a Missisippi mellett, ott egy ifju leányt lelt valamely nevelő intézetben, mely mind természetére mind szellemére nézve bájos volt s nőül vette őt, s vele Columbiába ment, noha nem egészen volt fehér s ereiben lehetett némi barna (neger) vér. Egy napon, nem sokára egybekeltek után jó egy idegen hozzá, s azt mondja: „Önnek felesége az én rab nőm; ha ön 700 dollart nem fizet, elszököttnek híresztem azt a nyilvános lapokban.“ A fiatal aszszony könnyezve magvallá, hogy az idegen nem csak ura hanem efölött még a tyja is. Wallis, ki hitvesét igen szerette, könnyen megbocsátá hölgye tartózkodását, s megfizette a kívánt 700 dollárt. —

Brazília. Rio Grande do Suli levelek szerint a zendülők az egész tartományt elfoglalták, egy kis kerületet kivéven, s azt hatalmukban is tartják. Rio Grande város szorosan bezárt lakosai mindig fegyverben kénytelenek állani. —

P E R Z I A.

A M. Chronicle Konstantinápolyból aug. 31ről vett levélben erősíti azon már közöltük tudósítást, hogy az angol követ ellenmondott a perza kormány által Herat főváros ellen kezdendő háborúnak. A levél szavai ezek: „Macdonald kapitány, ki sürgönyöket hoz Teheranból, tegnapelőtt indult el London felé. Hozománya igen fontos. Követünk, Ellice t. i. egyenesen ellenmodott a Herat ellen szándéklott hadküldésnek. E rendkívüli s határozó lépést az indiai határinkat fenyegető veszély okozta. E fölött e táborozás a kaimakan, vagy is első minister javaslatára fogott volna történni, ki világosan moszka párt embere. Az orosz követ személyesen maga kínálkozott egy ezred vezérlésre.“ E körülmény igen fontos s az orosz kihatóleg oda munkál majd, hogy Persia s Anglia közt háborút támaszson, ha elsül. —

E L E G Y H I R.

A tudományokat előmozdító britt egyesület folyó év augustusában Bristolban tartotta 6dik gyűlését, melyben többek közt méltán fő figyelmet érdemlének a földisméreti (geologiai) ülésben bizonyos Cross ur villanyos próbatételei. Ő t. i. több éviglen azzal foglalkozott, hogy a lassan és folyvást munkáló villanyosság (electricitas) befolyását külön tárgyakra kinyomozza s e tekintetben rendkívüli sükert is tapasztalt. Emilitett valamely általa összeállított készüléket, melyet 12 hónapig folyvást és szakadatlanul munkáltatott s ezen folytatott hatás által méz-kristályt, kavics-kristályt s kén-kavics-kristályt létesített ezen ásványok elemeiből. Észrevételei szerint a villany-telep (electr. Batterie) hatása legerősebb volt mindenkor reggeli 7 és 10 óra közt, valamint legesekélyebb ugyanazon esti órákban. Légmérői s hőmérői állapotok befolyás nélkül mutatkoztak e villanyi hatásokra. s a t.

Gabonaár: oct. 18. Pesten Tiszta buza: 103 1/3 — 93 1/3 — 83 1/3 Ketszeres: 70 63 1/3 60. Rozs: 51 1/3 — 49 1/3 — 45 1/3; Arpa: 53. 1/3 50. — 46 1/3, Zab 38 2/3 — 36 2/3 — 34 2/3 Kukoricza: 86 2/3 — 80 — 73 1/3. Pénzkelet: oct. 15kén: 5 pCtes stat. költsön. 103 5/8; — 4 pCtes: 100 1/32; — 3 pCtes: 73 3/5; — 182 iki: stat. költsön. 100 frtért: 138 1/8 1834iki: 500 frtért: 570 fr. Bécsi 2 pCtes bankó-köt. 53 1/2. Bankrészevény: 1349 4/8 fr. pengő Dunavízár: october 17kén 3 6" 6" 18kán 3 6" 3" — 19kén 3 6" 3"